

Významné osobnosti naší univerzity

Nedožitě osmdesátiny Oldřicha Sirovátky

Oldřich Sirovátka jako pedagog a později jako spolupracovník výrazně ovlivnil svými vědomostmi a chováním ty z nás, kteří se pohybovali v jeho blízkosti. V letošním roce vzpomínáme jeho nedožitého jubilea a znovu si uvědomujeme, jak často byl inspirujícím, vlídným, ale kritickým kolegou, jakož i uznávanou autoritou nejen v československém, ale i v mezinárodním prostředí. Jeho osobnost a činnost se sice vztahuje převážně k Akademii věd, avšak významně bylo také jeho působení na brněnské univerzitě.

Po roce 1945 studoval češtinu, filozofii a národopis a studium uzavřel získáním doktorátu (1950). Po učitelských začátcích na moravském venkově byl od zřízení Akademie věd vědeckým pracovníkem Ústavu pro etnografii a folkloristiku ČSAV v Brně (1953 až 1973), ale poté, co mu v důsledku politických událostí té doby nebyla zde obnovena pracovní smlouva, přešel do Ústavu pro českou a světovou literaturu

ČSAV (1973-1989), jehož brněnské pracoviště se v letech 1988-1990 stalo součástí Ústavu slavistiky ČSAV. Na počátku roku 1990 se mohl vrátit na mateřský ústav a po rehabilitaci byl jmenován vedoucím brněnského pracoviště ÚEF ČSAV. V krátkém období půldruhého roku se mu téměř po dvaceti letech znovu naskytlá příležitost oficiálně a koncepčním způsobem zasahovat do oborových organizačních diskusí. Při nové profilaci brněnského pracoviště se uplatnila jeho přirozená autorita, morální postoje a odborné kvality.

Na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity přednášel externě v letech 1953-1992, mezitím došlo k jeho jmenování docentem srovnávací folkloristiky (1967) a pak ještě v roce nenadálého úmrtí (1992) k udělení titulu profesora národopisu. Na konci 80. let působil také na Pedagogické fakultě MU, kde přednášel o lidové slovesnosti (v rámci přednášek Nadi Sieglové Literatura pro mládež) a připravil skripta Čítanka české lidové slovesnosti (1992). Na obou fakultách konzultoval, popř. oponoval, četné diplomové práce. Jeho přednášky a semináře byly věnovány zejména dějinám české a slovenské folkloristiky, úvodu do studia slovanského folkloru, žánrovým otázkám českého a slovenského folkloru, srovnávací folkloristice, ekologii folkloru a lidovému divadlu.

Charakteristickými rysy jeho přednesu byl systém, rozvaha a nadhled. Naprosto cizí mu bylo povrchní romantizující a nekritické nadšení pro folklor a celou lidovou kulturu.

Jeho vědecká pozůstalost a knihovna jsou uloženy v Etnologickém ústavu AV ČR – pracoviště Brno (dřívější Ústav pro etnografii a folkloristiku ČSAV); v letech 1999 až 2001 došlo k jejich utřídění za podpory GA AV ČR (Počítačové zpracování osobního fondu a knihovny prof. PhDr. Oldřicha Sirovátky, DrSc., řešitelka A. Zobačová).

Knihovna byla uspořádána v systému BIBIS, je pod signaturou 0 – přístupná na internetu (www.zu.cas.cz), inventář osobního fondu se nachází na CD (EÚ AV ČR Brno 2004). Osobní bibliografie byla doplněna o 180 titulů, především o příspěvky v časopisech a denním tisku.

Posmrtně vyšlo několik titulů, z nichž poslední jsou Lidové písně, pověsti a hry z Boskovic (k tisku připravili I. Melkus a J. Pospíšilová, 2005). Jde o soubor starších Sirovátkových prací věnovaných regionu, v němž na počátku své celoživotní kariéry působil jako vesnický kantor.

J. POSPÍŠILOVÁ

70. výročí úmrtí prof. Stanislava Součka

V samém závěru roku uplyne sedmdesát let od smrti profesora Stanislava Součka (*7.5.1870 v Náchodě, + 30.12.1935 v Brně), významného literárního vědce a jednoho ze zakladatelů brněnské bohemistiky.

Studia bohemistiky a klasické filologie absolvoval na Filozofické fakultě Karlovy univerzity v Praze, v r. 1905 získal doktorát filozofie. Poté působil jako středoškolský učitel na gymnáziích v Olomouci, Dvoře Králové a v Brně. V r. 1920 byl jmenován profesorem českého jazyka a písemnictví Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, ve studijním roce 1930-1931 vykonával úřad rektora.

Pole literárněhistorického badatelského zájmu prof. Stanislava Součka bylo velmi široké, od témat středověkých až po literaturu národního obrození. Dodnes ceněny jsou jeho práce o T. Štítném, věnoval pozornost tvorbě doby Husovy. Významným, doslova celoživotním tématem jeho vědecké i organizační činnosti bylo bádání o životě a tvorbě Komenského, usiloval o úplné vydání jeho díla a soustavně postup ediční práce ve svých recenzích hodnotil; sám v letech 1921-1935 pracoval jako redaktor Veškerých spisů J. A. Komenského. Mnohé edice doprovázel odbornými studii, kriticky sledoval rozvoj české meziválečné komeniologie na stránkách Archivu pro bádání o životě a díle J. A. Komenského, ale i dalších vědeckých časopisů. Osobnosti velkého autora věnoval i svou inaugurační rektorskou přednášku nazvanou Komenský a české písemnictví jeho doby.

Dodnes přínosná je Součkova monografie Rakovnická vánoční hra (1929), jež zpracovává téma lidové vánoční hry a v šir-

ším záběru též závažnou problematiku tzv. pololidové tvorby doby pobělohorské. Z četných prací dotýkajících se tvorby doby obrození jsou to zejména studie o J. Dobrovském, F. Palackém, B. Němcově, J. Nerudovi, K. J. Erbenovi, A. Jiráskovi, pozor- nost věnoval i postavám obrození na Mora- vě – F. M. Klácelovi, J. H. A. Gallašovi. Obdivuhodná je Součkova soustavná a neú- navná recenzní činnost, jíž podrobně mapo- val vývoj bádání v oblastech, která součas- ně sám vědecky zkoumal.

Součkova badatelská práce došla oceně- ní vědeckou veřejností, byl řádným členem České akademie a Učené společnosti Šafa- řkovy, členem-korespondentem Královské české společnosti nauk, z dalších uvedme aspoň čestné členství v Jednotě českých filo- logů a v Ústředním spolku jednot učitel- ských v zemi Moravskoslezské. V letech 1914-1935 byl redaktorem Časopisu Matice moravské.

Součkova odborná činnost vynikala bo- hatstvím shromážděného materiálu a fun- dovaností vědeckých soudů. Proto jsou jeho práce dnešním badatelům stále zdrojem cenných informací nejen jako svědectví li- terárněvědné práce první třetiny dvacátého století.

H. BOČKOVÁ

50 let od smrti profesora Františka Karla Studničky

Letos 2. srpna uplynulo padesát let od smrti profesora MUDr. Františka Karla Studničky, jednoho ze zakladatelů a prvích profesorů lékařské fakulty naší Alma mater a zároveň nejznámější osobnosti české bio- logie první poloviny 20. století.

Když vznikla Československá republika a budování druhé české univerzity vstoupilo do realizační fáze, profesor Studnička měl za sebou bezmála 20 let úspěšného působení na brněnské České vysoké škole technic- ké (ČVŠT) a pověst renomovaného histolo- ga a biologa. Zsvěceným připadlo proto sa- mozřejmě, že na návrh moravských členů Národního shromáždění byl Studnička po- věřen prací v šestičlenné komisi pro zřízení